

**Анастасія ЛАХ**  
ЗВО спеціальності 181 Харчові технології  
Миколаївський національний аграрний університет  
м.Миколаїв  
Науковий керівник – д-р.екон.наук, професор кафедри  
готельно-ресторанної справи та туризму  
**Ірина БАНЄВА**

## **ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ**

Харчова промисловість завжди вважалася для України пріоритетною і стратегічно важливою галуззю, яка здатна забезпечити не тільки потреби внутрішнього ринку, а й вагоме місце держави в когорті світових країн – лідерів із виробництва продуктів харчування. Вільний та безперервний доступ населення до харчових продуктів, а також їхня висока якість та екологічна відповідність, є базовими опорами, на яких тримається національна безпека будь-якої країни. Ці фактори виступають прямими індикаторами соціального спокою : коли громадяни впевнені в якості та доступності їжі, це зміцнює внутрішню стабільність держави. Саме тому глибокий аналіз системних проблем у харчовому секторі та пошук дієвих механізмів для їх розв'язання є критично важливим і безальтернативним завданням.

У сучасних умовах, коли процеси глобалізації стають інтенсивнішими, а Україна все глибше інтегрується у світове економічне співтовариство, виникає подвійний ефект :

1. Зростання вразливості : національна економіка стає більш залежною від коливань світового ринку та зовнішніх ризиків.
2. Підвищення вимог : відкритість ринків диктує жорсткі умови щодо конкурентоспроможності вітчизняних товарів.

Світові тренди у виробництві продуктів харчування :

- залежність від ресурсів та культури. Стан харчової індустрії та різноманіття товарів на полицях безпосередньо зумовлені потенціалом аграрного сектору країни, рівнем її технологічного процесу. А також

історичними та культурними традиціями споживання їжі, притаманними конкретному регіону.

- пріоритети розвинених країн. У державах з високим рівнем доходу акцент робиться на масовому виготовленні преміальної та дорогої продукції (наприклад, елітні сири, високоякісні м'ясні вироби).

- спеціалізація країн, що розвиваються : база та експорт. В економіках перехідного типу харчова промисловість зосереджена на двох основних векторах : забезпеченні базових потреб (випуск товарів першої необхідності, таких як борошно, крупи) та експортній орієнтації (вужька спеціалізація на конкретних категоріях для зовнішніх ринків, як-от фруктові консервації, напої, соки, тютюнова продукція, а також заморожені м'ясні чи рибні заготовки).

Серед основних проблем харчової промисловості в Україні залишаються такі позиції : неефективність нормативно-правового регулювання, відсутність ефективних програм залучення інвестицій, недостатність матеріально-технічної бази, відсутність ринків збуту, зменшення прибутковості підприємств, тощо. Сучасний стан галузі позначений зниженням прибутковості та застарілістю технічної бази. Під тиском складних економічних, політичних та епідеміологічних факторів харчовий сектор України зазнав трансформацій, що змінили структуру попиту, логістику та умови ведення бізнесу.

Перспективні напрями модернізації мають бути зосереджені на підвищенні конкурентоспроможності підприємств, покращенні інвестиційного клімату, розробці стратегічних документів, оптимізації управлінських процесів, захисті інтересів споживачів і працівників, а також вдосконаленні законодавства. Розвиток цієї критично важливої галузі сприятиме поступовій стабілізації економіки країни. Це дозволить забезпечити населення високоякісною продукцією та впровадити сучасні стандарти харчової безпеки.

Аналіз ринку свідчить про те, що сталий попит на певні види продукції безпосередньо впливає на її розвиток – чи то через поступове вдосконалення, чи через кардинальні зміни. Цей споживчий інтерес стає каталізатором для підприємств, створюючи гостру потребу в пошуку та впровадженні новітніх

технологічних процесів і сучасного обладнання, які необхідні для випуску оновленого товару.

Незважаючи на певні успіхи, харчова промисловість сьогодні стискається з низкою суттєвих викликів. Однією з головних перешкод є застаріла інфраструктура, адже багато підприємств гостро потребують модернізації обладнання для підвищення ефективності виробництва. Ситуацію ускладнює недостатня державна підтримка та відсутність належного регулювання, що стримує розвиток галузі та знижує конкурентоспроможність українських товарів на міжнародному рівні. Крім того, використання застарілих технологій створює екологічні ризики та може негативно впливати на здоров'я споживачів через недотримання сучасних стандартів. Також галузь залишається вразливою до кліматичних змін та коливань світових цін через високу залежність від сільськогосподарської сировини.

Для реалізації потенціалу галузі необхідно оновити інфраструктуру. Підвищити рівень інновацій, залучити інвестиції та забезпечити дієву підтримку вітчизняних виробників на світовому ринку. Вдале розв'язання цих проблем дозволить харчовій промисловості стати одним із головних драйверів економічного зростання країни та гарантувати продовольчу безпеку. Лише спільна та злагоджена співпраця бізнесу, наукової спільноти та держави дозволить ефективно перетворити ці виклики на нові можливості інноваційного розвитку, що стане міцним фундаментом для процвітання української економіки.

Список використаних джерел :

1. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України.  
<https://share.google/5bSxPIQT5YAhJq6yJ>
2. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ | О Г Римар | Економіка та держава №3 2021 стр 66-70 <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4885&i=10>
3. Новікова Н. В. Актуальні проблеми підвищення якості та безпеки виробництва. <https://share.google/VZNAAsxf2vQUSZzUVY>
4. Презентація "Харчова промисловість світу"  
<https://naurok.com.ua/prezentaciya-harchova-promislovist-svitu-336254.html>
5. Харчова промисловість: розвиток, успіхи та проблеми

**Наталія ЗІДА**  
ЗВО спеціальності 073 Менеджмент  
Миколаївський національний аграрний університет  
м. Миколаїв  
Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент  
кафедри готельно-ресторанної справи та туризму  
**Віктор КУШНІРУК**

## **ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАНЬ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ**

Глобальне потепління та пов'язані з ним зміни погодних умов перетворилися на один із найсерйозніших системних викликів для продовольчої безпеки. Україна є однією з найбільших аграрних держав світу, яка забезпечує значну частку світового експорту зернових та олійних культур, і наразі опинилася на перетині двох загроз, якими виступають воєнна агресія та кліматичні зміни. Їхній синергетичний вплив на ланцюги постачання харчових продуктів вимагає системного наукового осмислення та вироблення конкретних адаптаційних стратегій.

Перший і найбільш очевидний канал впливу кліматичних змін проявляється у нестабільності виробництва сировини. Дослідження групи провідних науковців, серед яких Ромеро, Тейлор, Бамзай, Додсон та інші фахівці, підготовлене для Департаменту внутрішніх справ Сполучених Штатів Америки в рамках підтримки Міністерства аграрної політики України, зафіксувало чітку негативну тенденцію. На півдні країни врожайність ключових культур, зокрема кукурудзи, ячменю та соняшнику, невпинно знижується через зростаючу посушливість і почастищення теплових стресів. Натомість у північно-західних регіонах прогнозується зростання врожайності озимої пшениці від 20 до 40 відсотків до 2050 року [1, с. 15]. Вказані регіональні диспропорції кардинально ускладнюють стратегічне та логістичне планування, оскільки переробні підприємства, які історично прив'язані до